

2015

IZVJEŠTAJ SA FINANSIJSKIH TRŽIŠTA

Period od 17.8.-31.8.2015

Kratak pregled dešavanja sa finansijskih tržišta praćen dešavanjima na tržištu valuta, metala i tržišta kapitala sa osnovnim kamatnim stopama vodećih svjetskih zemalja

- EVROPSKO TRŽIŠTE
- AMERIČKO TRŽIŠTE
- AZIJSKO TRŽIŠTE
- ZLATO
- NAFTA
- BERZANSKI INDEKSI
- EKONOMSKI KALENDAR
- PREGLED KAMATNIH STOPA

FILIP DURSUN
TANJA KNEŽEVIĆ
IGOR ROGIĆ
NOVA BANKA AD

1.1. Evropsko tržište

- *EUR i CHF –safe haven*
- *"Crni ponedjeljak"*
- *Švajcarska privreda izbjegla recesiju*
- *BDP Velike Britanije nastavlja da ostvaruje rast*

"Crni ponedjeljak" koji je ovog avgusta zadesio finansijska tržišta, uticao je da evro ponovo vrati status "safe haven" valute bar na kratko. Panična rasprodaja američkog dolara uticala je da investitori pokušaju naći spas u ulaganju u evro. Volumen trgovanja valutnog para EUR/USD "crnog ponedjeljka" bio je najveći u posljednjih pet godina. Samo u jednom danu volumen trgovanja valutnog para EUR/USD je iznosio preko 10 milijardi. Podsticaj evru dao je i podatak o privrednoj aktivnosti Evrozone. Uslužni indeks EZ ostvario je rast od 0,3 poena u odnosu na očekivanja dok je proizvodni indeks porastao za 0,2 poena. Rast privredne aktivnosti EZ je posljedica

labave monetarne politike koju sprovodi ECB. Iako Evrozona bilježi blage znake oporavka iz ECB-a dolaze oprečne informacije vezano za trenutna dešavanja na tržištu i eventualno djelovanje ECB-a. Dok potpredsjednik ECB-a Viktor Constancio opovrgava bilo kakav uticaj trenutnih dešavanja na inflaciju EZ, član izvršnog odbora ECB-a Preat je naglasio da će niska cijena energenata i slom kineske berze itekako uticati na inflaciju EZ tako da bi kratkoročna inflacija mogla biti daleko ispod ciljane vrijednosti. Međutim, Preat se slaže sa Constanciom da ipak treba dobro sagledati dešavanja i posljedice na tržištu i onda reagovati. Ukoliko ECB odluči da je potrebno dodatno reagovanje na tržištu, onda postoji relativno velika mogućnost da će se program QE produžiti i nakon septembra 2016. godine ili da se ECB ipak odluči za povećanje iznosa QE.

Švajcarski franak ostao je relativno imun na turbulencije koje su zadesile svjetska tržišta. Pored evra, CHF je bio jedna od valuta koje su za investitore predstavljale sigurno utočište te je njegova vrijednost ostala relativno stabilna u odnosu na glavne valute. Za švajcarsku privredu je zanimljivo da je ostvarila rast od 0,2% u drugom kvartalu dok je na godišnjem nivou BDP u drugom kvartalu ostvario rast od 1,2%. Iako se očekivalo da će švajcarska privreda ući u zonu recesije pored jake nacionalne valute i usporavanja privrednog rasta, to je zasad izbjegnuto.

Privreda Velike Britanije takođe je ostvarila rast u prethodnom kvartalu za 0,7% dok je na godišnjem nivou britanska privreda zabilježila rast od 2,9%. Ovakav pokazatelj britanske privrede rezultat je rasta investicija, izvoza i domaće potrošnje. Zbog trenutnih dešavanja na tržištima, investitori očekuju da će BoE povećanje kamatnih stope ostaviti za sredinu 2016. godine. Inače, izvoz britanskih proizvoda u Kinu čini tek 0,1% britanskog BDP-a te se postavlja pitanje da li će upošte slom kineskog tržišta imati direktnog uticaja na privredu Velike Britanije. Veći pritisak na BDP predstavljaju niske cijene energenata koje prijete smanjenju indeksa potrošačkih cijena. Stopa inflacije u julu je ostvarila rast od 0,1% u odnosu na očekivanja.

1.2 Američko tržište

- *Pad indeksa na američkoj berzi*
- *Rast bruto društvenog proizvoda u drugom kvartalu u SAD*
- *Rast narudžbi trajnih dobara od 2%*
- *Stanley Fischer ostavio otvorenu mogućnost podizanja kamatne stope u septembru*

U drugoj polovini avgusta glavno pitanje na finansijskim tržištima glasi: Da li će Federalne rezerve podići kamatnu stopu na narednoj sjednici u septembru? Trenutno glavni argument protiv je krah na finansijskim tržištima koji će ostati upamćen kao “crni ponedjeljak” koji je počeo 24. avgusta kada su akcije na kineskim berzama zabilježile najveći dnevni pad od 2007. godine. Panična rasprodaja akcija i pad najvećih berzanskih indeksa je nastavljena i na evropskim i američkim berzama. Zabrinutost ulagača o mogućem drastičnom padu ekonomske aktivnosti u Kini i proširivanja istih na cijeli svijet je glavni okidač turbulencija na tržištu. Sa druge strane, fundamentalni podaci pružaju podršku povećanju kamata i ukazuju na dalji rast najveće svjetske ekonomije. Američka privreda je u drugom kvartalu evidentirala mnogo snažniji rast nego što je ranije

procijenjeno, saopšteno je od strane Ministarstva trgovine. Bruto društveni proizvod (BDP) je od aprila do juna na godišnjem nivou rastao za 3,7% dok je prema preliminarnim podacima procijenjen rast od 2,3%. U prvom kvartalu je rast iznosio skromnih 0,6%. Oštra revizija naviše je rezultat snažnijih investicija, rasta državne i domaće potrošnje, kao i jačeg rasta izvoza od uvoza u odnosu na prvobitne procjene. SAD je u julu zabilježila i rast narudžbi trajnih dobara od 2% iako se očekivao pad od 0,4%. Rast narudžbi trajnih dobara navodi na to da privreda u SAD i u trećem kvartalu nastavlja rast ali i dalje jedna od većih briga FEDa ostaje niska inflacija koja trenutno iznosi 0,2%, što je znatno ispod ciljane stope od 2%. Potpredsjednik FEDa Stanley Fischer je na godišnjem okupljanju u Jackson Hole izjavio da FED još nije isključila mogućnost podizanja kamatne stope u septembru iako analitičari sve manje vjeruju u septembar odnosno daju samo 25% mogućnosti da dođe do navedenog. Dalje navodi da je još prerano za konačnu odluku ali je vjerovatno da će FED sačekati na podatak sa tržišta rada koji će se objaviti početkom septembra i koji će po svemu sudeći imati veliku ulogu u donošenju konačne odluke o podizanju kamatne stope na sjednici koja će se održati od 16. do 17. septembra.

1.3. Azijsko tržište

- *Kolaps tržišta kapitala, kao posljedica kineske krize i pada cijena nafte*
- *Rast vrijednosti JPY*
- *BoJ zadržala ekspanzivnu monetarnu politiku*
- *AUD na najnižem nivou od 2009. godine*
- *Stabilizacija nakon intervencija PBOC*

Neočekivana devalvacija kineskog juana početkom mjeseca je stavila kinesku ekonomiju u fokus pažnje investitora. Preduzimanjem koraka u liberalizaciji i deregulaciji kretanja kineske valute su izazvali potres na finansijskim tržištima, koji je počeo padom vrijednosti juana na najniži nivo u poslednjih 20 godina za USD. Kina se već duže vremena muči sa održavanjem rasta iznad 7% godišnje, ali podaci koji stižu iz privrede su sve lošiji i pokazuju jasne znake ozbiljnog usporavanja rasta ekonomije. Pad proizvodnje dublje u zonu kontrakcije i bilježenje najgoreg rezultata od 2009. godine bili su okidač za totalni kolaps na berzi u Šangaju koji se vrlo brzo raspršio na druge azijske zemlje, a nešto kasnije i na evropske i američke berze. Zabrinutost u vezi rasta druge svjetske ekonomije, konstantan pad cijena energenata i metala, doveli su do pribojavanja da će se povećati deflatorini pritisci na globalnom nivou, što bi uticalo na monetarnu politiku mnogih zemalja,

prvenstveno Kine koja bi bila prisiljena da još agresivnije pristupi obaranju vrijednosti juana i na taj način dovede do novog valutnog rata. Nakon što su azijske berze zabilježile najgora četiri dana od 1996. godine, PBOC je odlučila da smanji referentnu kamatnu stopu na 4.60%, što je peto snižavanje kamate od novembra prethodne godine. Preduzeto je još niz tržišnih intervencija, koje su se pozitivno odrazile na tržište kapitala i uspjele da smire tržišta i vrate povjerenje investitora. Akcije su krajem sedmice imale najveći dnevni skok od finansijske krize.

Dešavanja u Japanu su ostala u sjeni turbulencija na finansijskim tržištima. Japanski jen je uz EUR i CHF bio najtraženija valuta na tržištu zbog statusa takozvanog „sigurnog utočišta“. Ulagači su svoje investicije izvukli iz rizične aktive i preusmjerili uglavnom u pomenute valute i zlato. Iako su zlato, evro i franak izgubili skoro sve dobitke smirivanjem situacije na tržištima, JPY i dalje ostao na dosta visokom nivou u odnosu na USD, a posebno robne valute. Japanska privreda je potunula u recesiju u drugom kvartalu i očekivanja su da bi BoJ mogla reagovati dodatnom stimulisanjem privrede, koje doduše do sada nije dalo rezultata u pokušajima da se izađe iz 20 godina duge deflacije u ovoj zemlji.

Australijski dolar je uz novozelandski, bio najpogođenija valuta dešavanjima u Kini. Usporavanje privrednog rasta, pad uvoza i proizvodnje u Kini, uz strmoglav pad cijena metala uticao je na dostizanje najmanje vrijednosti AUD u odnosu na evro i američki dolar. Guverner Stevens je potvrdio da bi, kao posljedica komešanja na tržištu i globalnog usporavanja rasta, Australija mogla dosta teže da se oporavi od posljedica finansijske krize od prije nekoliko godina i da RBA neće oklijevati da stimuliše ekonomiju i dodatno obori vrijednost valute.

2. KRETANJE VALUTNIH PAROVA U PERIODU OD 01.08.-30.08.2015

EUR/USD

EUR/GBP

EUR/CHF

GBP/USD

USD/JPY

AUD/USD

2.1. Kretanje cijene zlata

Dešavanja u Kini kao najvećeg svjetskog proizvođača i drugog po redu potrošača zlata itekako su imala uticaj na kretanje cijene zlata tokom intervencije na tržištu od strane Narodne Banke Kine. Na Crni ponedjeljak, cijena zlata je u jednom trenutku dostigla nivo najviši u posljednjih sedam nedjelja gdje se zlato moglo na berzi kupiti za čak 1.169,50 \$/once, međutim već do kraja trgovanja tog dana cijena se polako stabilizovala i tako tržište zatvorila na nivou 1.155 \$/once. Paničnom rasprodajom svojih ulaganja, investitori su oborili cijenu američkog dolara a u direktnoj korelaciji cijena zlata je počela da raste. Iako se očekivalo da će investitori svoj spas potražiti u kupovini plemenitih metala kao što je bio običaj, to se ovog puta nije desilo. Nakon što su se berze stabilizovale, cijena zlata nastavila je da pada a jedan od najvećih uzroka za to su i dobri podaci koji dolaze iz SAD-a. Pozitivni podaci koji stižu iz američke privrede dali su dodatni stimulans investorima da vjeruju da će FED uskoro početi sa zaoštavanjem monetarne politike.

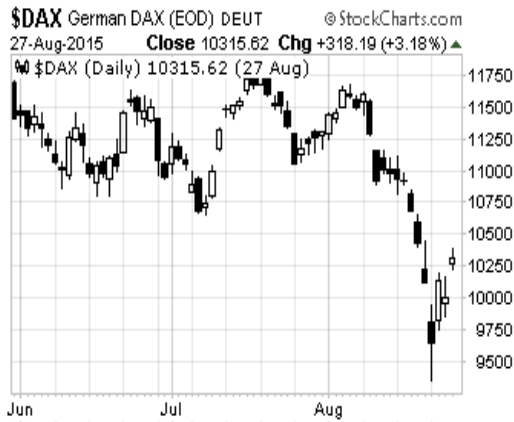
2.1. Kretanje cijene nafte

Zabrinutost zbog usporavanja ekonomske aktivnosti u Kini je u avgustu u jednom trenutku oborilo cijenu nafte tipa "brent" na najniži nivo od početka 2009. godine na vrijednost od 42 dolara po barelu. Nafta se nakon toga postepeno oporavljala sve do objave konačnih podataka o rastu privrede za SAD u drugom kvartalu kada je počeo drastičan skok vrijednosti crnog zlata na tržištu. Nafta je do kraja mjeseca zabilježila najveći trodnevni rast vrijednosti još od avgusta 1990. godine prvenstveno zbog snižavanja projekcije američke proizvodnje nafte od strane vlade SAD dok je OPEK saopštio da je spreman da razgovara sa proizvođačima o cijenama tog energenta, s obzirom da su tokom avgusta pale na najniži nivo za šest i po godina.

2.3. Kretanje pojedinih berzanskih indeksa

DAX

S&P500

Nikkei 225

DJIA

3. NAJAVA VAŽNIJIH EKONOMSKIH DEŠAVANJA

Datum	Vrijeme	Valuta	Ekonomski kalendar od 01.09. do 13.09.2015	Očekivanja	Prethodno
01.09.2015	03:00	CNY	NBS Manufacturing PMI (Aug)		50
	06:30	AUD	RBA Interest Rate Decision and Statement		2%
	10:00	EUR	Markit Manufacturing PMI (Aug)		52.4
	10:30	GBP	Markit Manufacturing PMI (Aug)		51.9
	11:00	EUR	Unemployment Rate (Jul)		11.1%
	14:30	CAD	Gross Domestic Product Annualized (QoQ) (Q2)		-0.6%
	16:00	USD	ISM Manufacturing PMI (Aug)		52.7
02.09.2015	03:30	AUD	Gross Domestic Product (YoY) (Q2)		2.3%
03.09.2015	10:00	EUR	Markit Services PMI (Aug)		54.3
	10:30	GBP	Markit Services PMI (Aug)		57.4
	13:45	EUR	ECB Interest Rate Decision (Sep 3)		0.05%
	14:30	EUR	ECB Monetary policy statement and press conference		
	15:45	USD	Markit Services PMI (Aug)		55.2
04.09.2015	10:30	GBP	Consumer Inflation Expectations		2.2%
	11:00	EUR	Gross Domestic Product s.a. (YoY) (Q2)		1.2%
	14:30	USD	Unemployment Rate (Aug)		5.3%
	14:30	USD	Nonfarm Payrolls (Aug)		215K
	14:30	CAD	Unemployment Rate (Aug)		6.8%
07.09.2015	01:50	JPY	Gross Domestic Product Deflator (YoY) (Q2)		1.6%
09.09.2015	03:30	CNY	Consumer Price Index (YoY) (Aug)		1.4%
	16:00	CAD	BoC Interest Rate Decision and Statement		0.5%
10.09.2015	03:30	AUD	Unemployment Rate s.a. (Aug)		6.3%
	13:00	GBP	BoE Interest Rate Decision and Statement		0.5%
11.09.2015	08:00	EUR	DE Consumer Price Index (YoY) (Aug)		

4. PREGLED VAŽEĆIH KAMATNIH STOPA VODEĆIH SVJETSKIH ZEMALJA

Pregled referentnih stopa	Referentna kamatna stopa	Posljednja promjena	Datum promjene	Naredni sastanak
Evropska centralna banka	0,05%	-0,10%	04.09.2014	03.09.2015
Federalne rezerve SAD	0-0,25%	-0,75%	16.12.2008	17.09.2015
Banka Engleske	0,50%	-0,50%	05.03.2009	10.09.2015
Banka Kanade	0,50%	0,25%	15.07.2015	09.09.2015
Švajcarska nacionalna banka	-0,75%	-0,25%	01.15.2015	17.09.2015
Banka Japana	0,10%	-0,20%	19.12.2008	15.09.2015
Banka za novčane rezerve Australije	2,00%	-0,25%	05.05.2015	01.09.2015